

ВІСНИК ФЕРМЕР УКРАЇНИ

ВСЕУКРАЇНСЬКА ГАЗЕТА АСОЦІАЦІЇ ФЕРМЕРІВ
ТА ПРИВАТНИХ ЗЕМЛЕВЛАСНИКІВ УКРАЇНИ

№ 11 - 12 (501-502)
1-30 ЧЕРВНЯ 2021 року

ДЕЛЕГАТИ XXXI-го ЗВІТНО-ВИБОРНОГО ЗІЗДУ АФЗУ ОБРАЛИ НОВОГО ПРЕЗИДЕНТА!

Новим очільником Асоціації фермерів та приватних землевласників України став Гончаренко Віктор Григорович, який до цього обіймав посади віце-президента Асоціації та голови Черкаської АФЗ.

12 червня 2021 року відбувся XXXI звітно-виборний з'їзд Асоціації фермерів та приватних землевласників України, на якому було розглянуто актуальні питання в роботі Асоціації на передодні запровадження ринку землі, намічено напрямки її діяльності з метою захисту інтересів

фермерів в цей складний час та обрано нові керівні органи організації. Ухвалу, прийняту делегатами з'їзду оприлюднено та направлено у всі гілки державної влади для відповідного реагування.

Продовження на сторінці 2.

ВІТАННЯ ПРЕЗИДЕНТА АФЗУ З ДНЕМ ФЕРМЕРА!!!

**БУДЕ ФЕРМЕР - БУДЕ СЕЛО!
БУДЕ СЕЛО - БУДЕ УКРАЇНА!»
ЗБЕРЕЖЕМО ЗЕМЛЮ - ВРЯТУЄ-
МО УКРАЇНУ!!!**

Щиро вітаю всіх фермерів України
зі святом!!!

У день нашого професійного свята, яке об'єднує всіх, хто любить рідну землю і працює на ній, хто захищає і береже її, як свящину, прийміть слова подяки за вашу невтомну і значущу працю, збереження народних традицій та значимий вклад в розвиток аграрного сектору України!

Зичу всім вашим родинам стабільності і процвітання! При доброму здоров'ї, в мирі, любові і достатку! Бажаю жити і творити добро, на своїй рідній непродавній землі! Нехай ваша робота приносить не лише втому і розчарування, а нехай її результати дарують задоволення і впевненість у завтрашньому дні!

«Фермер - це не професія!!! Фермер - це вже спосіб життя!!!» - так говорять фермери, про свою роль і місце в суспільстві.... Завдячуючи їм, бувають хлібні поля, плодоносять сади, на продовольчому ринку є свіжі якісні овочі. Саме завдяки фермерам наш ринок наповнюється якісними натуральними продуктами харчування, в тому числі і тваринного походження. Не для кого не є секретом, що саме фермери працюють на забезпечення та розвиток внутрішнього продовольчого ринку.

Саме на фермерах тримається продовольча безпека нашої держави, за їхній рахунок компенсуються всі непередбачувані та невдалі прорахунки економіки!

Саме фермери годують наш народ! І від умов та результатів їхньої праці, залежить продовольчий кошик кожного пересічного жителя України, його якість і його вартість. То ж ви, наші фермери, є значущою ланкою, на якій тримається продовольча безпека нашої держави.

З повагою,
Президент АФЗУ,
Віктор Гончаренко.

ДІАЛОГ НА МІНІСТЕРСЬКОМУ МАЙДАНЧУКУ

На черговому з'їзді АФЗУ фермери обрали своїм Президентом Віктора Гончаренка. Цей доволі молодий, але досвідчений керівник добре відомий в Асоціації й за її межами. Його відданість фермерській справі сумніву не підлягає, але тепер до нього придивляються прискіпливіше: як новий Президент розпочне

свою каденцію - словами чи справами. Слід віддати йому належне: з усіх можливих варіантів обрав найскладніший, від якого значною мірою залежатиме стратегія й тактика АФЗУ та перспективи фермерського руху в сучасних умовах.

Матеріал на 12 сторінці видання

НАШІ НАЙЩІРІШІ ПРИВІТАННЯ ІМЕНІННИКАМ МІСЯЦЯ ЧЕРВНЯ!

Від щирої душі вітаємо наших друзів, лідерів фермерського руху, які в червні святкують свої Дні народження:

- **Гапоник Світлану Володимирівну**, заступника голови Харківської АФЗ;
- **Гончаренко Віктора Григоровича**, президента АФЗУ;
- **Гайворонського Анатолія Івановича**, голову Дніпропетровської АФЗ;
- **Томича Івана Федоровича**, почесного президента АФЗУ.

Вітаємо та бажаємо їм щедрих врожаїв і добрих окотів, великих перспектив і малих витрат, високих результатів і таких же доходів. Нехай кожен день буде справжнім святом, нехай буде родючою земля ваших полів і просторів ваших добрих душ. Здоров'я і радості вам, справжні господарі землі!

Редакція газети
«Вісник Фермер України»

ДЕНЬ ФЕРМЕРА: ЯК СВЯТКУВАЛИ НА ПОЛТАВЩИНІ ТА ЧЕРКАЩЕНІ

Цього року, на прохання ряду голів обласних Асоціацій, було прийнято рішення святкувати День фермера 19 червня на рівні областей та районів. Редакція змогла отримати інформацію лише від Полтавської та Черкаської Асоціацій. Про це на сторінці 7.

ЮРИДИЧНІ АСПЕКТИ ТА ПОРАДИ НАПЕРЕДОДНІ ЗАПУСКУ РИНКУ ЗЕМЛІ

Сподіваємося що нинішній номер нашого видання надійде до читачів першим, аніж запрацює ринок землі з 1 липня 2021 року.

Тож з поради фахівців та роз'яснення, як зберегти свою землю, чи купити за можливості паї, виставлені на продаж, читайте на сторінках 4 та 10.

ДОРАДЧІ СЛУЖБИ ДОБРІ ПОМІЧНИКИ У ЗАПРОВАДЖЕННІ ІННОВАЦІЙ В АГРАРНИЙ СЕКТОР ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Сучасне прибуткове сільськогосподарське виробництво не можливе без широкотного запровадження передових технологій, інноваційних рішень, позитивного досвіду та наукових здобутків. Велику допомогу в цьому напрямку здатні надати сільськогосподарські дорадчі служби.

З цією метою досягнуто домовленостей про співпрацю між редакцією газети «Вісник Фермер України» та Національною асоціацією сільськогосподарських дорадчих служб України.

Результати цієї співпраці - на сторінках 8, 9 та 11 до вашої уваги.

ДЕЛЕГАТИ ХХХІ-го ЗВІТНО-ВИБОРНОГО ЗІЗДУ АФЗУ ОБРАЛИ НОВОГО ПРЕЗИДЕНТА!

Більшістю голосів президентом АФЗУ було обрано Віктора Гончаренка, діючий до того часу президент АФЗУ Микола Стрижак зняв свою кандидатуру на його користь, відповідно Василь Бурлака, приймавший участь у виборах, не набрав достатньої кількості голосів та посів друге місце під час голосування.

До складу Ради АФЗУ увійшли всі голови обласних осередків АФЗУ, почесні президенти Шкарбан Микола Іванович, Томич Іван Федорович, Миркевич Микола Степанович та Стрижак Микола Іванович.

Окрім того членами Ради АФЗУ обрано Івана Зайця, депутата минулих скликань ВРУ, Віктора Жердицького, депута-

Необхідно відзначити, що багато учасників з'їзду, як у виступах, так і культурно, звертали увагу на відсутність серед делегатів представників ряду областей: Дніпропетровської, Вінницької, Кіровоградської, Івано-Франківської, Хмельницької, Миколаївської, Луганської, За-

відсутність делегатів. То ж новообраному президенту буде багато роботи над консолідацією організації, об'єднанням регіональних організацій під спільним гаслом захисту інтересів фермерів. Особливо це буде актуальним в період запровадження ринку землі. Сподіваємося, що мудрості

Новообраний президент запропонував обрати першим віце-президентом АФЗУ Віктора Васильовича Шеремету, віце-президентами Якуба Івана Миколайовича, голову Чернігівської АФЗ, Зубенка Олександра Івановича, голову Донецької АФЗ та Кузьмича Андрія Вікторовича, голову Рівненської АФЗ.

та минулих скликань ВРУ, Леоніда Кириченка, голову Ради Старійшин АФЗУ та Михайла Данкевича, головного редактора газети «Вісник Фермер України».

Також делегати з'їзду проголосували за повторне обрання Народного депутата України Вадима Івченка представником АФЗУ у Верховній Раді України.

карпатської. Головна причина – не задоволення роботою Асоціації на чолі з Миколою Стрижаком, а звідси відповідно не сплата членських внесків, і як результат –

у Віктора Григоровича вистачить щоб відділити зерно від плевел.

*Михайло Данкевич,
головний редактор «ВФУ»*

УХВАЛА XXXI ЗВІТНО-ВИБОРНОГО З'ЇЗДУ АСОЦІАЦІЇ ФЕРМЕРІВ ТА ПРИВАТНИХ ЗЕМЛЕВЛАСНИКІВ УКРАЇНИ.

12 червня 2021 року

Заслухавши і обговоривши питання порядку денного делегати XXXI з'їзду Асоціації фермерів та приватних землевласників України констатують, що надзвичайною загрозою не тільки для фермера, а й для Української нації в цілому залишається комплекс нерозв'язаних земельних проблем, а саме:

- від затягування передачі у власність фермерам їх земель постійного користування до спроб безглузлого розпродажу землі;

- погіршення умов розвитку фермерських, сімейних фермерських господарств, їх кооперації, розвитку сільської місцевості.

При цьому слід відзначити негативні наслідки в результаті не виконання Концепції розвитку фермерських господарств та сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів та відсутності перспектив продовження її реалізації.

Виходячи з цих позицій XXXI з'їзд АФЗУ **УХВАЛИВ:**

1. Роботу Ради АФЗУ у звітному періоді визнати задовільною.
2. Звіт ревізійної комісії АФЗУ про фінансову діяльність за звітний період затвердити.
3. Обрати: президентом АФЗУ Гончаренка Віктора Григоровича, першим заступником (віце-президентом) Шеремету Віктора Васильовича, заступниками - Якуба Івана Миколайовича, Кузьмича Андрія Вікторовича, Зубенко Олександра Івановича, членами Ради АФЗУ - почесних президентів АФЗУ Шкарбана Миколу Івановича, Томича Івана Федоровича, Миркевича Миколу Степановича, Стрижака Миколу Івановича, народних депутатів минулих скликань Зайця Івана Олександровича та Жердицького Віктора Устимовича, голову Ради старійшин АФЗУ Кириченко Леоніда Петровича, головного редактора газети „Вісник Фермер України” Данкевича Михайла Григоровича.
4. Обрати ревізійну комісію в складі: Квітницький Олександр Миколайович, Тарабрін Олександр Валентинович, Чайка Андрій Семенович, Прокопчук Юрій Миколайович, Московко Микола Іванович.

Звернутися

до Президента України

1. Внести зміни до закону № 552-IX за якими відтермінувати запровадження продажу земельних ділянок не раніше звільнення окупованих та анексованих територій України та виплати державного боргу всім іноземним кредиторам. Після прийняття попередніх умов прийняти відповідної законодавчої бази та фінансового забезпечення фермерів можливості отримання доступних кредитів для викупу земель за загальної прийнятою в Європі ставкою не більше 3% річних, та на термін не менше ніж на 10 років.
2. У відповідності до рішення 29 з'їзду АФЗУ видати Президентом України Указ про Десятиліття розвитку сімейних фермерських господарств в Україні (2020 - 2030 р.р.) відповідно до рішення ООН про Десятиліття сімейних фермерських господарств у Світі.
3. Внести до Конституції України положення, що визначають сімейний фермерський устрій, як основу аграрного укладу України, та основи побудови демократичного суспільства.
4. З метою ефективного розвитку фермерського типу господарювання сприяти призначенню на посади заступника Міністра аграрної політики та продовольства України та Генерального директора Українського державного фонду підтримки фермерських господарств представників АФЗУ, затверджених Радою АФЗУ.
5. Не допустити знищення (розформування) Національної академії аграрних наук України, її установ, її майнового комплексу і сільськогосподарських угідь, оскільки це стратегічний ресурс держави.

До Верховної Ради України

1. Внести зміни до закону № 552-IX за якими відтермінувати запровадження продажу земельних ділянок не раніше звільнення окупованих та анексованих територій України та виплати державного боргу всім іноземним кредиторам. Після прийняття попередніх умов прийняти відповідної законодавчої бази та фінансового забезпечення фермерів можливості отримання доступних кредитів для викупу земель за загальної прийнятою в Євро-

пі ставкою не більше 3% річних, та на термін не менше ніж на 10 років.

2. Розглянути і прийняти законопроекти №№ 5441, 5486-3 (щодо відтермінування розпродажу земель).
3. Внести до Конституції України положення, що визначають сімейний фермерський уклад, як основу аграрного укладу України та фундамент побудови демократичного суспільства.
4. Прийняти законопроекти № 2065 та № 2067 від 05.09.2019 р., (щодо набуття права власності на земельні ділянки надані в постійне користування фермерам та їх успадкування).
5. Розробити Закон України «Про основні засади державної аграрної політики» на основі поданої АФЗУ до Кабінету Міністрів України, Концепції розвитку фермерських господарств та сільськогосподарської кооперації на 2020 – 2030 роки та передбачити для виконання цього закону, в частині фінансування малих (сімейних) фермерських господарств та їх кооперації, 2 млрд. грн. з Державного Бюджету України щорічно.
6. Звернутися до керівників фракцій політичних партій парламенту щодо оголошення Десятиліття розвитку сімейних фермерських господарств в Україні (2020 - 2030 р.р.) відповідно до рішення ООН про Десятиліття сімейних фермерських господарств у Світі.
7. Прийняти закон про єдиний податок для фермерських господарств з площею оброблюваної землі до 100 га, який би включав в себе всі платежі, включаючи ЄСВ із сплатою один раз на рік.
8. Прийняти закон про передачу земель постійного користування у власність фермерського господарства та членам фермерського господарства в разі смерті голови фермерського господарства на ім'я якого був виданий державний акт на землю для продовження діяльності фермерського господарства.
9. Для фермерських господарств (з площею використання та/або володіння до 100 га) запровадити пільговий режим ПДВ, який би 100% залишався у розпорядженні фермерських господарств для його розвитку.
10. Встановити граничний рівень вартості оренди землі під приміщеннями (під господарськими дворами), що не перевищує вартості оренди 1 га ріллі.
11. Невідкладно розглянути і прийняти проект Закону про внесення змін до Закону України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв, тютюнових виробів та пального» (щодо уточнення порядку отримання ліцензій на право оптової торгівлі паливом та зберігання пального № 2248 від 09.10.2019 р., який скасовує ліцензування для зберігання пального сільгоспвиробникам.
12. Створити Земельний фонд підтримки фермерства.
13. Під час прийняття Закону про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо окремих питань здійснення габаритно-вагового контролю № 3743 не допустити накладення штрафів за порушення відомостей у товарно транспортних накладних або інших документах на фермерські господарства, приватних землевласників під час збирання врожаю та його перевезення з поля до приймального пункту. Оскільки вони не мають технічної можливості встановлювати вагу зерна безпосередньо на полі, через те що збирають врожай зазвичай комбайнами вітчизняного та радянського виробництва, які не мають приборів обліку ваги.

До Кабінету Міністрів України

1. Затвердити розроблену і внесену АФЗУ до Кабінету Міністрів України «Концепцію реалізації державної політики у сфері розвитку сільського господарства та сільськогосподарського розвитку України до 2030 року».
2. Забезпечити виконання Концепцію реалізації державної політики у сфері розвитку сільського господарства та сільського розвитку України до 2030 року, а саме передбачити на її виконання в Державному бюджеті 2021 р. 2 млрд. грн. щорічно, а також подвоєння розміру державної підтримки фермерським господарствам з 2021 року.
3. Розробити Закон України «Про основні засади державної аграрної політики» на основі чинної Концепції розвитку фермерських господарств та їх кооперації на 2018 – 2020 роки.
4. Етапи продовження земельної реформи проводити на засадах селяноцентричного спрямування та узгоджувати з АФЗУ - профільною фермерською організацією відповідно до ст. 33 Закону України «Про фермерське господарство».
5. Розробити і внести до Верховної Ради України законопроект про передачу земель постійного користування у власність або користування фермерським господарствам (членам ФГ, членам сім'ї) у випадку смерті особи на яку видавалась земельна ділянка в постійне користування для створення фермерського господарства.
6. Розробити та внести законопроект щодо конституційного визначення сімейного фермерського господарства, як основи аграрного устрою України та основи побудови демократичного суспільства.
7. Здійснювати всі програми підтримки фермерів та сільськогосподарської кооперації виключно через Український державний фонд підтримки фермерських господарств та продовжити запроваджену та узаконену статую практику призначення на посаду генерального директора Укрдержфонду.
8. Забезпечити фінансову потребу фермерських господарств в кредитуванні на чинній основі через Укрдержфонд.
9. Скасувати ліцензування для зберігання пального сільгоспвиробникам з загальною площею землі в користуванні до 500 га.
10. Скасувати положення Постанови КМУ № 1165 що стосуються блокування (затримки реєстрації) податкових накладних, в першу чергу малих фермерських господарств (до 100 га землі в користуванні).
11. Внести зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 18 січня 2001 р. № 30 «Правила проїзду великогабаритних та великовагових транспортних засобів автомобільними дорогами, вулицями та залізничними переїздами» щодо скасування вимог отримання дозволів на проїзд сільськогосподарської техніки фермерських господарств в період проведення сільськогосподарських робіт, а саме: у пункт 1. додати слова «крім сільськогосподарської техніки на період виконання сільськогосподарських робіт».
12. З метою запобігання проявам грабежів і нападів на фермерів для заволодіння їх грошми та майном, правоохоронним органам посилити контроль і відповідальності за забезпеченням безпечної діяльності та проживання фермерів та приватних землевласників.
13. Створити Земельний фонд підтримки фермерства.
14. Завершити створення кредитно – гарантійної установи (державне платіжне агентство) для гарантування повернення кредиту фермерами з площею земель в користуванні до 100 га.
15. Скасувати для фермерських господарств дозволи на зберігання та перевезення добрив та пестицидів.
16. Недопущення збільшення та додаткового оподаткування фермерських господарств платників IV групи через підвищення нормативної грошової оцінки землі тощо.
17. З метою ефективного розвитку фермерського типу господарювання призначи-

м. Київ

ти на посади заступника Міністра аграрної політики та продовольства України та Генерального директора Українського державного фонду підтримки фермерських господарств представників АФЗУ, затверджених Радою АФЗУ.

До Міністерства аграрної політики та продовольства України

1. Зберегти всі існуючі та розробити нові напрямки підтримки діяльності фермерських господарств в 2021 році.
2. Затвердити Концепцію реалізації державної політики у сфері розвитку сільського господарства та сільського розвитку України до 2030 року.
3. Здійснювати всі програми підтримки фермерів та сільськогосподарської кооперації виключно через Український державний фонд підтримки фермерських господарств.
4. Забезпечити фінансову потребу фермерських господарств в кредитуванні на чинній основі через Укрдержфонд.
5. Надати доручення про продовження видачі Держгеокадастром кадастрових номерів земельним ділянкам наданим фермерам у постійне користування.

Раді АФЗУ

1. В разі початку проведення всеукраїнського референдуму щодо недопущення продажу українських земель організувати активну участь фермерів, землевласників області.
2. З метою збереження фермерських господарств довести членам Асоціації необхідність належного оформлення земель постійного користування, а також поінформувати про можливості збереження земельних ділянок відповідно Постанови Великої Палати Верховного Суду у справі № 922/989/18 від 23.06.2020 року (провадження 12-205гс19), а також судову практику оформлення земель постійного користування за фермерським господарством за зразком фермерів Петриківської районної АФЗ Кіровоградської області.
3. Забезпечити належну участь фермерів в проведенні акцій протесту для забезпечення всіма конституційними засобами виконання рішень Об'єднаного штабу, Національного штабу, Комітету захисту рідної землі щодо недопущення втрати українських земель від невиваженого законодавства.
4. Головам обласних АФЗ організувати підтримку районних АФЗ, фермерів, інших підприємців щодо невідкладного прийняття законопроекту № 2248 від 09.10.2019 р., що передбачає скасування ліцензування на пальне для всіх підприємців, які не займаються продажем пального, а є кінцевими споживачами пального.
5. Основними напрямками діяльності вважати подальше об'єднання зусиль АФЗУ, СУСОКУ, інших громадських організацій, як потужного селянського руху громадської спільки „Союзу українського селянства”, як альтернативний розвиток агрохолдінгації країни.
6. Активізувати роботу генеральної дирекції АФЗУ, обласних АФЗ та районних АФЗ щодо доведення кількості фіксованих членів АФЗУ в кількості не менше 50% від кількості фермерів в регіоні в термін до 31 грудня 2021 року.
7. Відновити роботу по укладанню угод з комерційними підприємствами по наданню ними преференцій фіксованим членам на взаємовигідних умовах.
8. Головам обласних та районних АФЗ забезпечити регулярно і в повному обсязі сплату членських внесків.
9. Головам обласних та районних АФЗУ забезпечити передплату газети «Вісник Фермер України» в кількості не менше 40 відсотків від кількості діючих фермерських господарств регіонів.
- Дану Ухвалу направити Президенту України, Голові Верховної Ради України, Прем'єр-міністру України, керівникам комітетів, фракцій та груп ВРУ, Міністерству аграрної політики та продовольства України.

Головуючий, Президент АФЗУ В. Гончаренко

МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ КРЕДИТУВАННЯ АГРАРІЇВ

Маєте потребу в кредитних ресурсах для успішного ведення Вашого агробізнесу? Рекомендуємо звернути увагу на можливості кредитування Вашого бізнесу в рамках спільного Проекту України та Європейського інвестиційного банку (ЄІБ) «Основний кредит для аграрної галузі – Україна». У рамках Проєкту ЄІБ надав Україні позику у розмірі 400 млн євро для кредитування підприємств, що провадять діяльність у створенні ланцюжків доданої вартості зернових, олійних культур та аквакультури/рибальства, для підвищення конкурентоспроможності продукції українських виробників на національних і міжнародних ринках.

На кредит можуть розраховувати малі та

середні підприємства (не більше 3000 працюючих), що займаються не тільки виробництвом, й переробкою, збутом зазначеної продукції, а також логістикою, постачанням ресурсів, техніки та послуг.

Фокус на інвестиційному кредитуванні. Ключові параметри проєктів для інвестиційного кредитування:

- строк кредитування - до 10 років.
- Такого на українському кредитному ринку не пропонує ніхто для агробізнесу.
- максимальний розмір проєкту – до 50 млн євро (еквівалент);
- максимальний розмір фінансування коштами ЄІБ – до 50% вартості інвестиційного проєкту, до (еквівалент) 25 млн євро;

- можливість рефінансування минулих витрат за проєктом за період до одного року;

- приваблива відсоткова ставка: хоча вона самостійно визначається кожним банком-учасником Проєкту, але ЄІБ вимагає, щоб банки-учасники надавали вигоду шляхом зниження ставки щонайменше на 1%.

Можливість надання частини кредитування в рамках Проєкту у вигляді кредитування постійного обігового капіталу строком від 2 років.

Ви отримаєте репутаційні вигоди від співпраці з Європейським інвестиційним банком. Добра репутація – це капітал, що підвищує конкурентоспроможність Вашого

бізнесу.

Це перший випадок, коли допомогу українському сектору рибного господарства передбачили у міжнародній фінансовій програмі, що підтверджує високий потенціал сектору.

Для вас безоплатна технічна допомога на всіх етапах співпраці з Проєктом - від моменту виникнення ідеї до та навіть після отримання кредитних коштів.

Для отримання більш детальної інформації та співпраці з проєктом звертайтеся до регіональних консультантів-дорадників.

Дирекція Національної асоціації сільськогосподарських дорадчих служб України

Посада	Ім'я та прізвище	Телефон	E-mail
Старший консультант-дорадник, Київ	Роман Корінець	0975747327	rkorinets@gmail.com
Молодший експерт-дорадник, Київ	Світлана Євчу	0931632581	cvetlanaevchu@gmail.com
Старший консультант-дорадник, Львів	Іван Паньків	0673710677	takivan@ukr.net
Молодший консультант-дорадник, Львів	Ігор Вуйчик	0679746981	igor.vuytsyk@gmail.com
Старший консультант-дорадник, Одеса	Євген Мельник	0679838550	oracs@ukr.net
Молодший консультант-дорадник, Одеса	Ольга Брюханова	0984443029	Olha.Briukhanova@ukr.net
Старший консультант-дорадник, Вінниця	Наталія Гижко	0963971528	nataliia.vrda@gmail.com
Молодший консультант-дорадник, Вінниця	Оксана Бондар	0674331033	oksana.bondar.v@gmail.com
Старший консультант-дорадник, Полтава	Світлана Андрієнко	0501803930	svitlana.andriyenko@gmail.com
Молодший консультант-дорадник, Полтава	Тетяна Грузін	0957976870	Tatyana.gruzin@gmail.com
Старший консультант-дорадник, Мелітополь	Геннадій Подшивалов	0677224207	ipod.tdatu@gmail.com
Молодший консультант-дорадник, Мелітополь	Олена Сухаренко	0679030688	suharenkoelena14@gmail.com
Старший консультант-дорадник, Миколаїв	Ірина Купрієвич	0679452222	irina.kuprievich@gmail.com
Молодший консультант-дорадник, Миколаїв	Наталія Рубан	0675173544	rubannata8@gmail.com
Старший консультант-дорадник, Дніпро	Максим Максимов	097 561 82 08	maksymovm@gmail.com
Молодший консультант-дорадник, Дніпро	Ірина Воловик	0976737300	interdsau@gmail.com
Молодший консультант-дорадник, Харків	Юрій Голуб	0679985499	allworldfish@gmail.com
Старший консультант-дорадник, Харків	Світлана Гапоник	0663017446	doradaxo2019@gmail.com
Старший консультант-дорадник, Запоріжжя	Ірина Деркач	0673038574	ofprua@gmail.com
Молодший консультант-дорадник, Запоріжжя	Андрій Деркач	0633775515	afderkach@gmail.com
Старший консультант-дорадник, Кропивницький	Сергій Курдицький	0971709641	skurditskiy@gmail.com
Старший консультант-дорадник, Херсон	Олена Синюк	0507454347	elena@ndovira.com
Молодший консультант-дорадник, Херсон	Катерина Фоміна	0675531322	zemlyatav@gmail.com

ВІДКРИТТЯ РИНКУ ЗЕМЛІ: ЯКІ ПОДАТКИ СПЛАЧУЄ ПРОДАВЕЦЬ?

З 1 липня 2021 року набирає чинності Закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо умов обігу земель сільськогосподарського призначення», який має відкрити ринок землі та дозволити громадянам вільно купувати та продавати землі сільськогосподарського призначення які належать їм на праві приватної власності.

У Центрі з надання безоплатної правової допомоги розповіли, які документи необхідні для продажу землі та які податки доведеться сплатити.

Закон передбачає **поетапне набуття права власності на земельні ділянки:**

- на першому етапі, з 1 липня 2021 року землі сільськогосподарського призначення зможуть купувати тільки фізичні особи - громадяни України. Максимальний розмір земельної ділянки, встановлений законодавством - 100 га на людину.
- другий етап передбачає, що з 1 січня 2024 року, отримають змогу набувати права

власності на землю і юридичні особи, але з умовою що вони створені і зареєстровані за законодавством України, учасниками є лише громадяни України та/або держава, та/або територіальні громади, територіальні громади та держава. Максимальний розмір земельної ділянки - 10 тис. га.

Ціна на землю буде формуватися за домовленістю між покупцем та продавцем. Однак, до 1 січня 2030 року ціна продажу земельних ділянок сільськогосподарського призначення, виділених в натурі (на місцевості) власникам земельних часток (паїв), **не може бути меншою за їх нормативну грошову оцінку**, яку буде проводити відповідний Держгеокадастр.

Які документи необхідні?

Паспорт продавця та покупця, ідентифікаційні коди, звіт про експертну грошову оцінку земельної ділянки, документи, що підтверджують право власності на земельну ділянку (витяг з реєстру прав на нерухоме майно або

державний акт), витяг з Державного земельного кадастру щодо земельної ділянки.

Які податки сплачує продавець?

Фізична особа, у разі продажу земельної ділянки, вправі не сплачувати податок на доходи фізичних осіб та військовий збір за умови, якщо вона продає нерухоме майно вперше протягом року, розмір земельної ділянки не перевищує норми безоплатної передачі, визначеної в статті 121 Земельного кодексу України та земельна ділянка перебуває у власності продавця понад 3 роки.

В іншій ситуації громадянину доведеться сплачувати 5 % ПДФО та 1,5% ВЗ від вартості земельної ділянки, установленої в договорі. Для продавців - нерезидентів ставка ПДФО в разі продажу належної їм нерухомості становить 18%.

Договір купівлі-продажу земельної ділянки повинен містити всі умови, перелічені в статті 132 Земельного кодексу України, в тому

числі кадастровий номер, цільове призначення, склад угідь, наявні обмеження тощо.

Перед укладенням угоди слід перевірити реєстрацію земельної ділянки в Держземкадастрі та реєстрацію права власності в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно.

Чи потрібно нотаріальне посвідчення договору купівлі-продажу?

Нотаріус посвідчує відповідний договір лише за наявності оцінкової вартості такого нерухомого майна та документа, що підтвердить сплату податку на доходи до бюджету продавцем. Такий податок майбутній продавець перераховує до бюджету за місцем нотаріального посвідчення зазначеної угоди у розмірі 0,1 прожиткового мінімуму для працездатних осіб.

За інформацією Мініюсту

ПОРЯДОК ВИКУПУ ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК ДЛЯ СУСПІЛЬНИХ ПОТРЕБ

Ініціатором щодо викупу земельної ділянки для суспільних потреб може належати лише органам виконавчої влади чи органам місцевого самоврядування, спеціальним адміністраціям щодо управління територіями та об'єктами природно-заповідного фонду. За наслідками розгляду пропозицій суб'єктів, відповідний орган у місячний строк з дня надходження такої пропозиції приймає рішення про викуп земельної ділянки, інших об'єктів нерухомого майна, що на ній розміщені, для суспільних потреб. Орган, який прийняв рішення про викуп земельної ділянки, зобов'язаний письмово повідомити про це їх власника (власників) протягом п'яти днів з дня прийняття такого рішення, але не пізніше як за три місяці до їх викупу. Цю інформацію (письмове повідомлення) надсилається власнику (власникам) земельної ділянки, рекомендованим листом з повідомленням про

вручення або вручається йому (їм) особисто під розписку.

У письмовому повідомленні, що надсилається власнику (власникам) земельної ділянки, які підлягають викупу для суспільних потреб, зазначається наступна інформація щодо:

- площі, кадастрового номера (за наявності), категорії земель;
- мети викупу;
- умов викупу (орієнтовна викупна ціна, строк викупу, джерело фінансування витрат, пов'язаних з викупом), а також відомостей про земельну ділянку, інші об'єкти нерухомого майна, що можуть бути надані замість викуплених;
- прав і обов'язків власника (власників) земельної ділянки, іншого нерухомого майна, що на ній розміщено, які виникли у зв'язку з їх викупом відповідно до закону; відомостей про житловий будинок, жиле примі-

щення (місцезнаходження, площа), що надається замість викуплених.

До інформації (письмового повідомлення) додається план земельної ділянки (її частини), що підлягає викупу, і посвідчена в установленому законом порядку копія рішення про її викуп. Власник (власники) земельної ділянки протягом одного місяця з дня отримання інформації (письмового повідомлення) повідомляють відповідний орган виконавчої влади чи орган місцевого самоврядування про надання згоди на проведення переговорів щодо умов викупу або відмову від такого викупу.

У разі надання власником (власниками) земельної ділянки, згоди на проведення переговорів щодо умов їх викупу представники органу, який прийняв рішення про їх викуп, після отримання власником (власниками) цих об'єктів інформації (письмового повідомлен-

ня) проводять переговори з власником (власниками) земельної ділянки, інших об'єктів нерухомого майна, що на ній розміщені, щодо викупної ціни, строків та інших умов викупу. Викуп земельної ділянки здійснюється шляхом укладення договору купівлі-продажу, що підлягає нотаріальному посвідченню.

У разі досягнення згоди щодо викупу земельної ділянки, інших об'єктів нерухомого майна, що на ній розміщені, сторони укладають договір купівлі-продажу (іншого правочину, що передбачає передачу права власності). У випадку, якщо сторони не дійшли згоди, орган виконавчої влади чи орган місцевого самоврядування, що прийняв рішення про відчуження земельної ділянки вправі звернутися до адміністративного суду із відповідним позовом.

За інформацією Центру розвитку земельних правовідносин в Україні

ЯКИМ МАЄ БУТИ НОВИЙ ЗАКОН ПРО КРЕДИТНІ СПІЛКИ?

Кредитні спілки вважаються одним із основних фінансових партнерів для багатьох українців і чи не єдиним – для мешканців маленьких міст та сільських місцевостей. Останнім часом ситуація, в якій вони працюють, зазнала докорінних змін. 2020 року вони отримали нового регулятора: замість Нацкомфінпослуг цю функцію покладено на Національний банк України. Очікується, що глибокої трансформації зазнає і закон, який впродовж 20 років регламентує діяльність цих фінансових інституцій. Законопроект «Про кредитні спілки», зареєстрований під № 5125, 1 червня 2021 року був розглянутий Верховною Радою України у першому читанні та прийнятий за основу. Наразі розпочинається підготовка до другого читання.

Чи на повну міру згаданий законопроект відповідає вимогам руху кредитних спілок? Про це говоримо з президентом Всеукраїнської асоціації кредитних спілок Ольгою ТУГАЙ, віцепрезидентом Національної асоціації кредитних спілок України, головою правління Об'єднаної кредитної спілки Людмилою КРАВЧЕНКО та заступником директора Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) «Кредитування сільськогосподарських виробників в Україні», що реалізується Всесвітньою радою кредитних спілок (WOCCU), Іваном ВИШНЕВСЬКИМ.

– Що зумовило необхідність появи законопроекту?

Ольга Тугай: – Ми досі працюємо відповідно до норм закону, який був ухвалений ще наприкінці 2001 року. Відтоді в нашій країні відбулися суттєві зміни, зокрема економічного характеру. Такі перетворення потребують постійного законодавчого оновлення, тому наш ринок очікував такі зміни. Конкретні кроки в цьому напрямку відбулися після зміни регулятора. Національний банк нині виставляє жорсткіші умови до діяльності фінансових установ в цілому і, зокрема кредитних спілок, звертаючи увагу, що вони працюють із коштами фізичних осіб і мають бути відповідальними перед ними. Починаючи з літа 2020 року асоціації спільно з НБУ опрацьовували текст нового закону, численні обговорення, дискусії щодо врахування думок наших колег по кредитному руху передували появі модернізованого тексту. Раді, що народні депутати підтримали його в першому читанні. Водночас розуміємо, що законопроект потребує подальшого вдосконалення. Ми готові над цим працювати, щоб його кінцева версія максимально задовольняла потреби кредитних спілок.

Іван Вишневський: – Чинний закон про кредитні спілки забезпечив запуск кредитного руху, але часи змінилися, і на сьогодні він вже не враховує потреби кредитних спілок. Пропонований новий законопроект вносить багато новацій, деякі з яких можна вважати прогресивними для України і кроком у правильному напрямку для руху спілок. Наприклад, це стосується розширення переліку послуг, які надають кредитні спілки, а також змін стосовно органів управління – те, що давно застосовується європейськими колегами. Вкрай важливо, що законопроект дозволяє використовувати

цифрові технології, наприклад, для скликання і проведення щорічних загальних зборів. За рахунок такої модернової форми, як дистанційна, котра сьогодні є дуже запитаною, особливо в контексті пандемії COVID-19.

Людмила Кравченко: – Проте доопрацювання потребує питання про надання кредитів кредитними спілками юридичним особам. Чинний закон дозволяє отримувати кредити від імені членів фермерським господарствам і приватним підприємствам. Втім перелік таких осіб суттєво обмежений і методологія є складною в своєму застосуванні.

Цілий ряд кредитних спілок висловлює зацікавленість у розширенні свого членства за рахунок залучення до них юридичних осіб. Зрозуміло, що не йдеться про великі підприємства. Це мають бути локальні юридичні особи, котрі потребують кредитних ресурсів, співставних із можливостями кредитної спілки. А це і фермерські господарства, малий бізнес та інші. Кредитні спілки зі свого боку розраховують, що юридичні особи будуть розмішувати в них свої тимчасово вільні кошти.

– Чому норма стосовно юридичних осіб не була закріплена в новому законопроекті?

Іван Вишневський: – Насправді все не так просто – процес прийняття закону є комплексним і до нього залучено багато сторін. На стадії розробки законопроекту норми щодо юридичних осіб не викликали жодних заперечень з боку Національного банку та інших залучених сторін. І навіть у тій редакції, яка обговорювалася буквально напередодні його реєстрації у Верховній Раді, юридичні особи залишалися. Всі ми були здивовані, коли побачили, що ця норма із законопроекту випала в останній момент. Втім це ще можна змінити перед другим читанням.

Одразу після голосування НБУ звернув увагу на необхідність повернення норми про членство певних видів юридичних осіб. Ми як спеціалізований проект технічної допомоги підтримуємо таку ініціативу регулятора та профільних асоціацій. Вважаємо, що надання фінансових послуг фермерським господарствам, кооперативам та ОСББ як членам кредитних спілок не створить додаткових ризиків за умов застосування необхідних заходів з мінімізації ризиків, що на-

разі використовуються в усьому світі. Як Проект ми будемо раді надати технічну допомогу для забезпечення належного врахування цього питання.

Ольга Тугай: – Можливо, це такий запобіжник перед відкриттям ринку землі. Далеко не всі розуміють специфіку роботи кредитних спілок і знають розміри їхніх активів, але знають, що у них є гроші, які можуть бути спрямовані на придбання землі.

Кредитні спілки надають невеликі кредити, тому не можуть бути конкурентами для банків та фінансових компаній. Відповідно хотілося б, щоб перед другим читанням норма щодо надання права кредитним спілкам кредитувати юридичних осіб була включена до законопроекту. Дотепер чимало фермерів позичають гроші як фізособи, але не можуть їх облікувати в своїх господарствах. Якщо такий інструмент працює, треба його легалізувати і створити фермерам передумови для виходу з тіні.

– Яка робота наразі проводиться для внесення змін до другого читання?

Ольга Тугай: – Надії додає наша співпраця з профільним парламентським Комітетом, ми беремо участь у робочій групі з підготовки цього законопроекту. Наші асоціації надають до нього свої спільні зауваження та пропозиції. Також плідно співпрацюємо з дотичними професійними організаціями, зокрема зі спілками фермерів, щоб вони також підтримали згадану норму. У цій справі вони виступають нашими партнерами.

Людмила Кравченко: – У нас працює своя робоча група, створена нашими асоціаціями. Думаю, що це додатковий плюс для адвокації інтересів кредитних спілок. Ми вже виклали наше бачення того, як мають виглядати ці статті в законопроекті і врахували можливі застереження з боку депутатського корпусу. Зокрема, якщо пропонується нами ідея членства юридичних осіб категорично не прийматиметься, то ми наполягатимемо на збереженні з певними редакційними правками тих відповідних норм, які містить чинний закон про кредитні спілки. Бо треба розуміти, що новий закон не повинен погіршувати наявні умови.

– Чи має юридична особа оформляти членство в кредитній спілці для отримання її кредитів?

Іван Вишневський: – Законодавство може по-різному врегульовувати це питання. В деяких країнах дозволяється членство юридичної особи, в інших дозволяється фінансувати юридичну особу, яка не є членом кредитної спілки. Допускається і третій варіант: кредитується юридична особа, яка належить членові спілки.

Зі свого боку як Проект технічної допомоги до другого читання із залученням міжнародних експертів Всесвітньої ради кредитних спілок (WOCCU) ми надамо профільному Комітету свої пропозиції по цьому та іншим питанням. Вони відображатимуть найкращі міжнародні практики щодо обслуговування юридичних осіб кредитними спілками в різних країнах.

– Ви згадали про актуальне для України відкриття ринку землі сільськогосподарського призначення. Як вписується в цей контекст законопроект «Про кредитні спілки»?

Людмила Кравченко: – Відкриття ринку сільськогосподарської землі – це суперінновація в українському законодавчому полі. Кредитні спілки, звісно, зможуть надавати кредити на придбання земельних ділянок. Все залежатиме від того, наскільки багато гектарів захоче

придбати позичальник, його платоспроможності та від фінансових спроможностей кредитної спілки.

Проте постає питання із забезпеченням таких кредитів, оскільки досьгодні спілки позбавлені можливості використовувати придбану позичальником землю в якості забезпечення. У цьому полягає наша відмінність від банків. Також поки що важко сказати, чи буде застава землі ліквідною і наскільки взагалі будуть запитані «земельні» кредити. Проте кредитні спілки завжди працюють гнучко і тому зможуть відреагувати на подібні запити, якщо матимуть для цього законодавче підґрунтя.

Ольга Тугай: – Ми не знаємо, якою буде вартість землі. Але допускаю, що вона буде чималою. Тож маленькі кредитні спілки, навіть зважаючи на нормативи, не зможуть надавати бажані суми для придбання земельних наділів. А агрохолдинги – це не наші клієнти. Тому все залежатиме від фінансових можливостей кредитних спілок.

Іван Вишневський: – Практика деяких східноєвропейських країн показала, що коли відкривався ринок землі, фермери отримували фінансування на землю, а потім не могли забезпечити собі кошти на оборотний капітал, необхідний для обробки землі. І ці фермери змушені були продавати частину щойно придбаної в кредит землі, причому – собі в збиток лише для того, щоб отримати кошти на посівну, для інших потреб. Ми вважаємо, що такий ризик може мати місце і в Україні.

І саме тут кредитні спілки здатні реалізувати свою місію та підтримати фермерів, які опинилися в такій ситуації. Під «фінансуванням землі» ми розуміємо не лише її придбання – його можуть здійснити за рахунок банківського кредиту, але й обробку придбаних гектарів, і підтримку безперервної діяльності агробізнесу. Навіть за такого перебігу подій кредитним спілкам необхідно розуміти всі юридичні тонкощі оформлення придбаної землі, тому що це абсолютно новий актив, з яким вони раніше не працювали і який потребує вивчення. Проект підтримує ці зусилля шляхом надання спеціальної технічної допомоги.

– Чому на відміну від банків кредитні спілки обмежені в праві щодо земельної застави? Чи не відверне це потенційних позичальників-юридичних осіб від кредитних спілок?

Людмила Кравченко: – Можна сказати, що склалося історично таким чином, що відповідну преференцію отримали винятково банки. Ми намагалися вирівняти ситуацію на законодавчому рівні, але поки що цього зробити не вдалося. Сподіваюся, що в подальшому це питання буде вирішене і хотілося б, щоб – якнайскоріше. Але не думаю, що відсутність земельної застави у кредитних спілок відштовхне від них потенційних отримувачів кредитів, адже традиційно кредитні спілки використовують інші види забезпечення, передусім – поручительство.

Але було б краще, якби й актив у вигляді земельної застави міг би бути використаний під час цієї фінансової співпраці. Ми завжди знаходили вихід з будь-якої скрутною ситуації. Переконана, що так буде і цього разу.

Ольга Тугай: – Безумовно, це прогалина в законодавстві і асоціаціям потрібно працювати, щоб її позбутися. Багато відповідей на ці та інші запитання має дати оновлений закон. Ми з нетерпінням чекаємо на його остаточне прийняття.

Микола ЛУГОВИЙ,
Національний пресклуб
«Українська перспектива»

MIDLAND GROUP- УСПІХ, ЯКИЙ ТРИВАЄ БІЛЬШЕ 60 РОКІВ

MIDLAND, як і в найяскравіших історичних пригодах, народилася на маленькій фабриці в Сполучених Штатах, в Канзасі, в 1959 році. Вона народилася з мрією, яка подорожувала на радіохвилях, і з дуже конкретною метою: «Створення спілкування веселого, легкого і доступного для всіх».

В даний час MIDLAND - це група, яка має понад 15 дочірніх компаній в Європі та за межами ЄС, включаючи філії та стратегічних партнерів, а також дистрибуцію в більш ніж 90 країнах під керівництвом італійського головного офісу, розташованого в Реджо-Емілія.

Перехід від мрії до реальності став можливим завдяки величезному ентузіазму і частинці генія: так ми створили перше радіо СВ. З цього і почалася наша історія.

MIDLAND була з водіями, коли вони спілкувалися на вантажівках під час економічного дива, MIDLAND з власниками позашляховиків, які подорожують безкрайними просторами по бездоріжжю, де не має сигналу сотового оператора, ми з вами, хто подорожує по половині Європи в кемпері, а відтепер ми і з господарями українських ланів, надаючи їм можливість бути завжди на зв'язку зі своїми працівниками, які обслуговують сільськогосподарську техніку в полі, далеко від місця постійного базування, поза межами стабільної роботи сотових телефонів.

НАША МІСІЯ

Наріжним каменем стратегії MIDLAND завжди була велика увага до якості продукції. Постійні інвестиції в

дослідження і розробки привели до відкриття внутрішнього відділу досліджень та розробок, який стежить за всім процесом проектування та розробки лінійок продукції. Ми сформували штат професі-

оналів, дослідників, інженерів, консультантів, розробників програмного забезпечення і устаткування з багаторічним досвідом роботи в області комунікацій.

Підрозділ досліджень і розробок щодня виконує місію компанії з величезною відданістю: «Створення світу, в якому спілкування буде простим, цікавим і доступним для всіх».

Ще одним пріоритетом і гордістю ставлення до справи компанії є післяпродажне обслуговування з індивідуальним підходом до кожного партнера, яке дозволяє ефективно і своєчасно управляти безпосередніми потребами клієнтів.

НАШІ ПРОПОЗИЦІЇ ДЛЯ АГРАРІЇВ

Ви голова фермерського господарства, сільськогосподарського кооперативу чи сільгосппідприємства, які мають сільськогосподарські угіддя поза межами населених пунктів. Тоді вам відома ситуація, коли ваша техніка працює в полі де не має стільникового зв'язку і виникають непередбачувані ситуації: щось зламалося, щось закінчилося, щось потрібно

підвезти чи відвезти. Та ще добре, коли лише з технікою. А не дай Бог, з вашими працівниками? Іти пішки до бази, чи лізти на дерево, щоб піймати сигнал мобілки? Це звичайно не вихід!

Для уникнення таких проблем є простий вихід – обладнати техніку СВ радіостанціями, чи забезпечити працівників переносними СВ приладами. Цим ви вирішите проблему безперебійного зв'язку всього ланцюжка вашого технологічного процесу: комбайн – зерновоз – зерносклад чи елеватор – ремонтна майстерня – центральна садиба господарства. Маючи можливість змінювати частоти спілкування, так звані канали зв'язку, ви можете створювати окремі групи, які не будуть заважати роботі один одного.

І саме головне – ніяких абонентських плат, ніяких відключень в найвідповідальніший момент (бухгалтери інколи забувають проплатити рахунки компанії стільникового зв'язку), ніяких дзвінків відпочиваючому після зміни трактористу на його особистий телефон – СВ радіостанція встановлюється в кабіні трактора, комбайна чи машини і завжди знаходиться в увімкненому стані.

ДЕЯКІ ЗРАЗКИ НАШОЇ ПРОДУКЦІЇ

MIDLAND M-10

Радіостанція MIDLAND M-10 - модель з лінійки оновлених, сучасних, мультимедійних СВ-радіостанцій. Вбудований фільтр NB (Noise Blanking System) забезпечить усунення перешкод (наведень) від бортової електромережі автомобіля, а автоматичний вбудований фільтр ANL (Automatic Noise Limiter) захистить від небажаних перешкод в переповненому етері. Рідко кристалічний дисплей (технологія White Bright Light™) з ненав'язливим підсвічуванням добре читабельний вдень і не відволікає користувача вночі. Новий оригінальний металевий корпус з перемикачем AM/FM діапазонів, на додаток до стандартних елементів управління, має на передній панелі 2-Pin роз'єм, що дозволяє підключати як традиційні аксесуари Midland, так і нові аксесуари Bluetooth WA для спілкування в режимі «hands free». USB-роз'єм робить M-10 зручним джерелом живлення (5V 1,5A) для заряджання мобільних пристроїв (смартфони, планшети, Мікрофон DUAL MIKE). Потужність передавача радіостанції змінна, 4 або 8 Вт.

ALAN 42DS

Портативний трансивер СВ «par excellence», ALAN 42 DS, з новими електронними компонентами забезпечує унікальний звуковий ефект. Він оснащений цифровим шумопоглиначем, фільтрами ANL та системою шумозаглушення, яка усуває всі неприємні шуми, спричинені джерелами за межами автотракторної техніки. Багатостандартний трансивер, який дозволяє вибрати будь-який європейський діапазон і працювати у всіх країнах ЄС.

Цифровий шумопоглинач - це автоматичне регулювання шумопоглинання, що дозволяє уникнути використання ручного регулювання; він автоматично активується відповідно до вхідного сигналу; а фільтри Noise Blanking і ANL, навпаки, покращують звук і роблять його чистішим, усуваючи порушення, спричинені зовнішніми джерелами або від транспортного засобу, такі як, наприклад, шум при увімкненні.

Серед різноманітних функцій, якими він обладнаний, ми виділяємо функцію EMG для негайного вибору аварійного каналу, вибір великої та низької потужності (4 Вт/1 Вт), функції SCAN та Dual Watch.

MIDLAND 88

MIDLAND 88 є найбільш універсальним СВ-радіо: сумісний з усіма стандартними розмірами під радіобладнання DIN.

Це ваш незамінний супутник: на комбайнах, тракторах, в автомобілях та на іншій сільгосптехніці. Ви можете поставити його на приладову панель і закріпити на лобовому склі за допомогою присоски. Знайдіть підходящу для вас комбінацію!

Великий різнокольоровий TFT-дисплей, фільтр для усунення небажаних шумів, універсальне живлення (12/24 В), захист від невідповідності ланцюга антени - що ще потрібно для високосумісного M88?

Всі аксесуари, що входять до комплексу, можна повісити на лобове скло або розмістити на приладовій панелі.

M88 вмикається автоматично і за допомогою клавіш вгору/вниз. Клавішою вибору пріоритетних каналів безпосередньо на мікрофоні ви змінюєте канали в один мить.

M88 є багатосмуговим, FM та AM діапазонів, тому придатний для зв'язку також за межами національних кордонів, адаптуючись до європейських частот.

Алюмінієве шасі робить пристрій міцним і довговічним, а також має великий кольоровий TFT-дисплей з видимими повідомленнями. M88 має багато функцій: постійно тримає 2 канали під контролем, Roger Beep (звуковий сигнал для закриття зв'язку), багаторівневий цифровий шумопоглинач та шумопоглинач фонового шуму, фільтри для видалення певних частот.

MIDLAND 88 має потужність 8 Вт в AM діапазоні та 15 Вт в FM діапазоні, 400 СВ каналів, 340 каналів любительського діапазону (28.000 - 29.695 МГц), режим VFO (24.715/30.105 МГц), CTCSS, активацію тонів DCS

ПП «СВІТАХО» м. Рівне.

Тел.: +380673612531

Ел. пошта: cbradio@taho.com.ua

Інтернет сайт: www.taho.com.ua

ДЕНЬ ФЕРМЕРА: ЯК СВЯТКУВАЛИ НА ПОЛТАВЩИНІ ТА ЧЕРКАЩЕНІ

Полтавське об'єднання фермерів і приватних землевласників імені В. Чміленка ініціювало відзначення Дня фермера масштабною акцією протесту на Народному віче в Полтаві!

Народне віче Полтавщини ухвалило звернення до Президента Володимира Зеленського проти грабіжницького розпродажу сільськогосподарських земель України. Громадяни вимагали організува-

Кількох тисяч селян та фермерів, го-родян і жителів із кожної громади Полтавщини зібралися у середмісті Полтави. Перед учасниками віче виступили лідер полтавських фермерів Василь БУРЛАКА, народна депутатка України, голова ВО «Батьківщина» Юлія ТИМОШЕНКО, лідер Партії «Республіка» на Полтавщині Олег СЛИЗЬКО, а також голова СФГ "Ярошенко", депутат Полтавської обласної ради Володимир Ярошенко, засновниця СФГ "Долина" Людмила Безніс, приватна землевласниця, громадська діячка Тетяна Донченко і випускниця аграрного університету, республіканка Анастасія Бридихіна.

ти максимально широкое, відкрите, рівне та компетентне громадське обговорення пропозицій щодо правил поводження з сільськогосподарською землею, після якого це питання обов'язково винести на Всеукраїнський референдум.

Також учасники й учасниці величезного віче вимагали скасувати вже прийняті законодавчі акти — про обіг сільськогосподарських земель, а також ввести мораторій на прийняття подібного законодавства — до відповідного рішення референдуму!

Але свято є святом, тож відбулося і вітання від творчих колективів, нагоро-

дження найдостойніших почесними грамотами і звичайно частування за святковим столом.

чена розважальна програма. В цей день на AGROSHOW відбулось нагородження фермерських господарств 12 областей

Черкащани прийняли мудре рішення, зкооперувалися з організаторами агрови-ставки-фестивалю AGROSHOW Ukraine в рамках якої було відзначено Всеукраїнський День Фермера. До того ж вони ще й запросили на це свято делегації з інших областей України: тих же Полтавчан, фермерів Київщини, Кіровоградщини, Дніпропетровщини, Запоріжжя.

України, які приїхали з неймовірною групою підтримки. Їм вручили дипломи та пам'ятні футболки зі слоганом заходу «ФЕРМЕРИ РУЛЯТЬ».

За підтримки Асоціації Фермерів та приватних землевласників України пройшли шалені тракторні перегони в яких взяли участь фермерські господарства черкаського району, відбулись заїзди поза

На AGROSHOW завітали Міністр аграрної політики України Роман Лещенко та очільник Черкаської області Скічко Олександр, які вручили подяки до свята керівникам фермерських господарств Черкаської області та побажали всього найкращого, а відкривав це дійство Черкаський джазовий оркестр, який задав настрій всьому святу.

Учасники святкування мали змогу ознайомитися і з експонатами виставки, які представляли новинки техніки та обладнання. На стендах кипіла робота. Фермери активно цікавились обладнанням та технікою до нового сезону, а учасники готові були представити рішення для невеликих фермерів та агрокомпаній з великим земельним банком.

17 червня на гостей очікувала наси-

класом навантажувача маніту та всюдихо-ду українського виробництва Атлас. Подивитись на заїзди зібралось більше 1000 гостей, які вболівали за своїх фаворитів. Техніка змагалась за першість у часі, проїжджаючи перешкоди, багнюку та паркуючись у «гараж». Переможець став учасником феєричного шоу - мийки трактора.

На сцені виступав гурт «Крутий Заміс», який зібрав сотні шанувальників біля сцени, розігрували десятки призів, дівчата билися в багнюці, лунали DJ-сети. Аграрії дійсно могли відпочити і добре розважитись на AGROSHOW.

Гості Всеукраїнського Дня Фермера ще довго будуть згадувати велике дружнє застілля, яскраву програму та емоції, які вони отримали відзначаючи свято аграріїв.

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО СТВОРЕННЯ ТА РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ МЕРЕЖІ ДЕМОНСТРАЦІЙНИХ ФЕРМ

Роман Корінець, к.е.н., керівник проекту
«Українська мережа демонстраційних ферм»

Національна асоціація сільськогосподарських дорадчих служб України реалізує проект зі створення Української мережі демонстраційних ферм, що підтримується Програми USAID з аграрного і сільського розвитку (АГРО).

Важливим інструментом підвищення конкурентоспроможності аграрного сектору економіки України є інновації. Серед основних особливостей формування і розвитку інноваційного процесу у сільському господарстві можна виділити відсутність чіткого і науково обумовленого організаційно-економічного механізму передачі досягнень науки сільськогосподарським мікро-, малим та середнім товаровиробникам і як наслідок, суттєве відставання галузі впровадження ними інновацій у виробництво.

Світова практика свідчить, що реальним механізмом забезпечення масовості застосування технічних, технологічних, біологічних, економічних, управлінських та соціальних інновацій є система сільськогосподарського дорадництва. Водночас, обмеженість підтримки з боку держави, територіальних громад інституту дорадництва, відсутність культури споживання знань та інформації малими та середніми виробниками сільськогосподарської продукції поки що не дозволяє вітчизняним сільськогосподарським дорадчим службам перетворитися у центри інноваційного розвитку.

Щоб сільське господарство відповідало різноманітним очікуванням суспільства та сприяло вирішенню проблем продовольчої безпеки, якості та безпечності харчових продуктів, зміни клімату, системи землеробства повинні стати більш заснованими на знаннях, фермери повинні бути обізнаними, мати доступ до них і мати можливість використовувати найкращі практики.

У минулому передача знань осмислювалась як досить лінійний процес передачі фермерам нових знань, заснованих на дослідженнях, у формі порад та рекомендацій щодо змін у способі ведення сільського господарства та управління своїми підприємствами. Однак зміна контексту щодо дорадництва, ринків та викликів започаткувала більш складну систему обміну знаннями. Замість лінійної моделі інновацій, тепер це розглядається як набір мереж, в яких інновації «виро-

бляються спільно» завдяки взаємодії між усіма зацікавленими сторонами харчового ланцюга (AKIS - Система знань та інновацій у сільському господарстві). AKIS - це концепція, яка описує, як люди та організації об'єднуються для сприяння взаємному навчанню, генерування, обміну та використання знань та інформації, пов'язаних із сільським господарством, щоб покращити спільну роботу та зробити ферми більш прибутковими, стійкими та продуктивними. Дослідження щодо впровадження та поширення інновацій послідовно підтверджують, що одним із найбільш часто цитованих джерел інформації та ідей є інші фермери, які слугують доказом успішних методів ведення сільського господарства.

Водночас, слід враховувати, що індустріальне сучасне сільське господарство залучило більше індивідуальних фермерів до ланцюгів поставок, де вони часто виступають як конкуренти, щоб досягти посилення своїх позицій на ринку. Це сприяло ослабленню колективної культури, яка може підтримувати таке навчання шляхом діалогу, що слід враховувати при формуванні демонстраційних ферм та їх мереж.

За експертними оцінками, з близько 40 000 фермерських господарств інноваційні технології на постійній основі застосовують не більше 10%. Двигуном науково-технічного прогресу, як, втім, і багато чого іншого в АПК, є агрохолдинги. Великі компанії впроваджують інновації не лише у виробництво, але і в усі супутні сфери – управління ресурсами, кадрами, закупівлями тощо. Водночас, швидкість впровадження нових технологій зазвичай обернено пропорційна масштабу компанії – через складнощі в управлінні, звичні для великих господарств.

Незважаючи на невелику питому вагу невеликих господарств-інноваторів, їх є достатньо для того, щоб сформувати з них мережу для подальшого поширення інновацій, зокрема, з використанням інструменту сільськогосподарського дорадництва. Співпраця господарств-ін-

новаторів та дорадчих служб, могла б спричинити не тільки зростання продуктивності сільськогосподарського виробництва, збереження екології й полегшення життя фермерам, а й стимулювала б розвиток ринку інноваційних продуктів аграрної науки та освіти. Окрім того така співпраця дозволила б дорадництву надати більш практичного, прикладного характеру, що, в свою чергу, сприяло б зростанню зацікавленості фермерів дорадництвом.

Однак, проблема полягає в тому, що такі господарства маловідомі широкому загалу. Вони також не володіють інструментами дорадництва та не бачать стимулів для себе для ведення такої діяльності.

Суб'єкти ж дорадництва, у свою чергу, також не мають достатніх навичок співпраці з такими господарствами-новаторами та, в силу своєї слабкості на цьому етапі, не можуть запропонувати вигідні для господарств умови співпраці.

Виходом із ситуації, що склалася, могло б стати перетворення господарств новаторів у демонстраційні ферми та включення таких ферм у систему сільськогосподарського дорадництва.

Демонстраційна ферма - це суб'єкт підприємницької діяльності, що використовується як інструмент демонстрації ідей, новітніх продуктів, техніки, технологій, менеджменту, маркетингу у сфері сільського господарства. Вони можуть належати різним суб'єктам аграрного бізнесу, інноваційної діяльності, зокрема науковим установам, навчальним закладам, дорадчим службам, сільськогосподарським палатам тощо. А також можуть спеціально засновуватися у такому статусі різними суб'єктами, в тому числі органами влади чи за їх участі.

Демонстраційними фермами можуть виступати ті суб'єкти аграрного бізнесу, що вже впровадили низку інновацій і можуть ділитися з іншими особами результатами такої діяльності.

Цінність кожної окремої демонстраційної ферми зростає, якщо об'єднати їх у мережу демонстраційних ферм. Це підтверджується, зокрема, практикою діяльності загальноєвропейської мережі FarmDemo, що призначена для посилення тематичного перехресного обміну та насичення знаннями й досвідом між суб'єктами та ефективного впровадження інновацій у фермерському секторі шляхом однорангової (фермер – фермеру) демонстрації методів господарювання.

Застосування принципу «фермер – фермеру» може допомогти у створенні ефективних орієнтованих на фермерів систем агентів змін у сільськогосподарському виробництві, а також покращення життєдіяльності громад.

Важливу роль у таких системах відіграють фермери-тренери (фермери-дорадники), які спілкуються місцевими мовами і більш чутливі до місцевих культур, манер поведінки, сільськогосподарської практики та потреб фермерів. Їх слід обирати на основі їхніх навичок та зацікавленості в обміні інформацією, а не лише на основі їх фермерського досвіду, а також провадити постійне навчання методам поширення знань та інформації, дорадництва. Тренери-фермери потребують міцних зв'язків та підтримки з боку агентів розвитку - різних суб'єктів інноваційної інфраструктури, органів влади, місцевого самоврядування, недержавних організацій, проектів міжнародної технічної допомоги тощо, які навчають їх і підтримують їх.

Однією з головних проблем створення та підтримки діяльності демонстраційних ферм є фінансування. Створення демонстраційних ферм для випробування

нових технологій або найкращих практик вимагає великих коштів, часу та зусиль. Підтримка демонстраційних ферм органами влади ще не є українською практикою, водночас є практикою інших країн – як з високим ступенем розвитку сільського господарства, зокрема країн ЄС, так і тих, що розвиваються.

Відповідно до Положення про Міністерство аграрної політики та продовольства України, що затверджене постановою КМУ від 17 лютого 2021 р. № 124, Мінагрополітики є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері інноваційного розвитку агропромислового комплексу, забезпечує впровадження в практику інноваційних технологій в галузі агропромислового комплексу. Отже, створення мережі демонстраційних ферм, їхня державна підтримка - важливий крок для ефективної реалізації повноважень Міністерства аграрної політики та продовольства України і це мало б знайти відображення у відповідних актах державної аграрної політики.

Тренери-фермери, демонстраційні ферми та створені ними мережі, як правило, служать доповненням до існуючих систем поширення знань та інформації, а не заміняють їх.

Отже, якщо чинна лінійна модель передачі фермерам нових знань не задовольняє існуючих потреб малого та середнього виробника сільськогосподарської продукції в доступі до інновацій, то потрібні нові підходи до розв'язання такої проблеми. Демонстраційні ферми, об'єднані у мережу як важлива частина сільськогосподарського дорадництва – один із таких підходів, що апробований світовим досвідом та пропонується для впровадження в Україні.

Концептуально важливо створити необхідні інституційних (організаційні, правові, фінансові тощо) передумови для становлення та розвитку демонстраційних ферм, а також національної мережі таких ферм у системі сільськогосподарського дорадництва.

Зважаючи на складність, багатогранність та масштабність завдань, можна говорити про поетапну створення мережі демонстраційних ферм: від вивчення вітчизняного та зарубіжного досвіду, формування підходів до діяльності демонстраційних ферм до інтеграції Української мережі демонстраційних ферм у європейську.

Очевидно, що методологія створення мережі демонстраційних ферм має базуватися на принципах, методах діяльності і знаннях щодо створення подібних мереж в інших країнах, зокрема у країнах Європейського Союзу, так й в Україні, оскільки існує й певний вітчизняний досвід.

Реалізація проекту здійснюється за рахунок коштів проекту Програма USAID з аграрного і сільського розвитку (АГРО). На наступних етапах передбачається залучення ресурсів проектів та програм міжнародної технічної допомоги, державного та місцевих бюджетів, а також з інших джерел, не заборонених законодавством.

Діяльність стала можливою завдяки підтримці американського народу, наданій через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) у рамках Програми USAID з аграрного і сільського розвитку (АГРО), яка виконується компанією Chemonics International. Докладніше про Програму USAID з аграрного і сільського розвитку (АГРО): <https://www.facebook.com/usaiddagro/>.

УКРАЇНА-ЛАТВІЯ: ДОРАДНИЦТВО, КООПЕРАТИВИ, ХРІН У ШОКОЛАДІ ТА ЕЛЕКТРОННИЙ КОНСУЛЬТАНТ

Українські дорадники приймають гостей із Латвії

Міністр аграрної політики та продовольства України Роман Лещенко вважає, що Україна має стати лідером з експорту органічної продукції в світі.

Але як це зробити мікро-, малим та середнім виробникам органічної продукції?

Як досягають успіху малі виробники органічної продукції у США, Канаді, Австралії, країнах Європейського союзу, зокрема у Латвії.

Чому об'єдналися латвійський кооператив «Piena celš» з естонським кооперативом «E-riim».

Як органічні ферми 24 виробників чорної смородини об'єднали свої зусилля для створення стабільних ринків збуту заморожених ягід на експортних ринках і створили кооперативну компанію «BioBerries Latvia».

Як працюють і чим живуть кращі українські органічні кооперативи, кластери, професійні організації виробників органічної продукції в Україні.

Чи сприяє українське законодавство розвитку органічних кооперативів й яку підтримку зможуть надати органічним кооперативам проекти міжнародної технічної допомоги.

Про все це була розмова під час навчання дорадників «Можливості кооперації для експорту органічної продукції», організованого Національною асоціацією сільськогосподарських дорадчих служб України (НАСДСУ) та Латвійським центром сільських консультацій та освіти (ЛЦСКО) у рамках реалізації проекту «Електронний консультант для сільських експортерів в Україні», що став можливим завдяки підтримці Посольства США в Україні та Міністерства закордонних справ Латвійської Республіки.

Україна – визнаний світом виробник органічної продукції. Але чи доступні зовнішні ринки для малих виробників органічної продукції? Світовий досвід дає на це запитання однозначну ствердну відповідь: так! Тільки треба це робити через кооперацію.

Сільськогосподарський кооператив Organic Valley із США – це найбільший у країні фермерський органічний кооператив, а також один із найбільших споживчих брендів світу. А об'єднує він понад 1800 членів – органічних сімейних фермерів по всій території Сполучених Штатів, Канади, Австралії та Великобританії. Кооператив продає продукцію у всіх 50 штатах та експортує до Канади, Китаю, Японії та 22 інших країн.

Споживчий кооператив «Віосоор» (Франція), до складу якого входять сільськогосподарські виробники, керівники магазинів, представник працівників та представник споживачів, має 340 магазинів на території Франції, власний авто-

мобільний парк, 4 логістичні платформи – 40 тис. м кв. складів. А продає понад 6 тис. видів органічної продукції. Розвиває мережу ресторанів, де пропонують органічні продукти.

Naturaplan – це найбільший органічний бренд у Швейцарії, власником якого є Соор Гроп – кооператив з понад 150-річною історією та з річним виторгом понад 28 мільярдів швейцарських франків.

Президент Національної асоціації сільськогосподарських дорадчих служб України Іван Паньків і Правління Латвійського центру сільських консультацій та освіти Мартіньш Цімерманіс підписують угоду про спільний проект.

Окрім таких кооперативів-велетнів існують тисячі невеликих кооперативів, створених виробниками органічної продукції у різних частинах світу.

Про те, як досягають успіху малі виробники органічної продукції у США, Канаді, Австралії, Азії, країнах Європейського союзу розповідали учасникам семінару почесний президент НАСДСУ Роман Корінець і голова Правління Федерації органічного руху України Євген Милованов.

Своїми історіями успіху, а також невдачами та проблемами з українцями ділилися фахівці з Латвії.

Про те, як 24 виробників органічної чорної смородини об'єднали свої зусилля для створення стабільних ринків збуту заморожених ягід на експортних ринках та створили кооператив «BioBerries Latvia» розповідав Гундарс Каркліньш, член правління цього кооперативу.

Даце Дрошпрате, фермер, член кооперативу/групи виробників «Фруктовий дім», що спеціалізується на заготівлі, зберіганні та продажу фруктів, сконцентрувала увагу у своєму виступі на тому, що допомагає є маленькому кооперативу розвиватися і залишатися на ринку.

Голова правління Латвійської асоціа-

ції сільськогосподарських кооперативів, керівник зернового кооперативу «ВАКС» Індуліс Янсонс поділився з учасниками семінару інформацією про стан сільськогосподарської кооперації в Латвії, програми підтримки розвитку кооперативів. А також говорив про тенденції розвитку, проблеми великого кооперативу, яким є «ВАКС». До речі, у Латвії успішно працює ще один великий зерновий кооператив LATRAPs, досвід якого члени НАСДСУ мали можливість вивчати у попередні роки.

Однією із тенденцій розвитку органічної кооперації є співпраця кооперативів різних країн. Прикладом такої співпраці є об'єднання латвійського молочного кооперативу «Piena celš» з естонським молочним кооперативом «E-riim» відповідно до стандартів Європейського Союзу. Про це розповідав член правління кооперативу «Piena celš», голова правління ЛЦСКО Мартіньш Цімерманіс.

Органічна продукція, як правило, є локальною. Тому важливо, щоб про малих виробників локальної продукції дізналася якомога більша кількість людей. Для цього у Латвії створили Каталог місцевих виробників продуктів харчування «Novada garša» або «Смак місцевого регіону» (<https://www.novadagarša.lv>). Продукція, запропонована вітчизняним виробником або дрібним виробником, виготовляється з використанням щонай-

Органічний рух в Україні набирає обертів. Але можна було б рухатися й швидше, якщо біло більш стабільним законодавство та зрозумілою і прогнозованою державна підтримка. А також, якщо б були такі органічні ферми, куди б можна було приїхати і повчитися безпосередньо у фермера. НАСДСУ за підтримки Програми USAID з аграрного і сільського розвитку (АГРО) розпочала реалізацію проекту «Українська мережа демонстраційних ферм». Можливо, що вже у найближчому майбутньому, вважає координаторка проекту Світлана Євчу, з'являться в Україні й органічні демонстраційні ферми.

Корисними для органіків-експортерів будуть й послуги Державної установи «Офіс з просування експорту України», з якими ознайомив учасників семінару заступник директора цієї ж установи Андрій Литвин.

На теперішній час є низка органічних кооперативів, представник яких готові ділитися досвідом з неофітами органічного руху. Антон Дундій, голова Сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу «Родинний добробут» з Київщини, та Тарас Баландюк, співзасновник Виробничого кооперативу «Як бджола» зі Львівщини, розповіли учасникам семінару історії власного успіху.

Лідери організацій виробників органічної продукції – Федерація органічного руху України, громадські спілки «Інститут технологій органічного розвитку», «Органічна Україна», «Органічна Україна – Північ», «Органічна Україна – Захід», а також проекту «Німецько-українська співпраця в галузі органічного сільського господарства», Швейцарсько-української програми «Розвиток торгівлі з вищою доданою вартістю в органічному та молочному секторах України» розповіли про зроблений ними внесок у розвиток кооперації.

Ознайомитися з матеріалами Проекту можна на FB-сторінці «Електронний консультант для сільських експортерів в Україні». Пройти самостійно поглиблений навчальний курс «Можливості кооперації для експорту органічної продукції» можна на платформі дистанційного навчання дорадників (<http://moodle.edorada.org>), що розвивається завдяки співпраці НАСДСУ та Національного університету біоресурсів і природокористування України.

Під час семінару Тарас Баландюк запропонував провести вже найближчим часом Форум органічних кооперативів. Ця ідея знайшла підтримку серед учасників семінару.

Отже, кооперування українських органіків – це теж цілком реально! НАСДСУ готує дорадників для такої роботи.

Василь Галас,
член Спілки
аграрних журналістів України

Українські дорадники приймають колег із Латвії

ПРАВОВИК

ТЕЛ./ ФАКС ЮРИДИЧНОЇ
КОНСУЛЬТАЦІЙНОЇ ЛІНІЇ
098-228-48-19

ТЕМАТИЧНИЙ ДОДАТОК ДО ГАЗЕТИ "ВІСНИК ФЕРМЕР УКРАЇНИ"

ЩО СЛІД ВРАХУВАТИ, ГОТУЮЧИСЬ ДО УГОД ІЗ НАБУТТЯ
У ВЛАСНІСТЬ СІЛЬГОСПЗЕМЕЛЬ?Підготовка земельної
ділянки до продажу

Договір купівлі-продажу земельної ділянки повинен містити всі істотні умови, перелічені в статті 132 Земельного кодексу України, в тому числі, кадастровий номер, цільове призначення, склад угідь, існуючі обмеження тощо.

Тому, до такого укладення слід провести попередню перевірку реєстрації земельної ділянки в Державному земельному кадастрі, а також перевірку реєстрації права власності на неї в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно, коректність всіх даних, що містяться в реєстрах та, за потреби, вжити відповідних заходів щодо такої реєстрації/коригування.

На практиці, на жаль, ми бачимо чимало ситуацій, за яких, крім на сьогодні уже стандартних питань із реєстрацією земельної ділянки чи права власності на неї, також додаються наявні технічні помилки у даних, внесених до Державного земельного кадастру, відсутність таких даних (наприклад, складу угідь, адреси земельної ділянки) тощо, що в подальшому є підставою перенесення укладення угоди до виправлення таких помилок.

Як діяти, якщо предметом
інтересу покупця є
земельна частка (пай)

Поза увагою Закон залишив умови регулювання обігу земельних часток (паїв), окрім як продовжив заборону їх відчуження на користь юридичних осіб до 1 січня 2024 року. Поряд з цим, умови щодо обмеження консолідації, структури власності на землі с/г призначення відносяться саме до земельних ділянок, що очевидно створить чимало дискусій з цього приводу. В цьому питанні ми притримуємось консервативної позиції та розглядаємо визначені в Законі зміни до статті 130 Земельного кодексу України як такі, що в тому числі поширюються і на земельні частки (паї).

Більше того, аналіз чинного законодавства та змін, що запроваджуються, дають підстави дійти висновку, що набуття у власність земельних часток (паїв) за договорами купівлі-продажу буде можливим після їх виділення в натурі (на місцевості).

Доцільність проходження такої процедури до придбання активу також обумовлена існуючими ризиками даної категорії активу з огляду на невизначеність його меж на місце-

вості, що на практиці створює чималі ризики у фактичній реалізації подальшого виділення паю в натурі (на місцевості).

Переважне право викупу

Наразі переважне право викупу земельних ділянок мають їх співвласники та орендарі, окрім певних винятків. Однак, фактично таке право можна буде реалізувати громадянами України, і юридичними особами на рівних умовах лише з 1 січня 2024 року. Додатково, закон передбачає окремий механізм уступки першочергового права викупу у дуже простий спосіб - повідомлення власника.

Остаточні висновки щодо суб'єктів, які матимуть переважне право викупу, процедури його застосування, можна буде зробити після прийняття законопроекту № 2194, що очікується до розгляду найближчим часом.

Тому, в будь-якому разі до придбання земельної ділянки слід виконати умови щодо забезпечення реалізації переважного права на її придбання згаданими суб'єктами. В іншому випадку новий власник ризикує втратити такий актив в майбутньому.

Чи впливає зміна власника
на чинність діючих
договорів оренди або
емфітевзису

Набуваючи земельну ділянку слід також врахувати можливу наявність прав третіх осіб на користування нею. Зміна власника земельної ділянки, виділення в натурі (на місцевості) земельної частки (паю) із її подальшим продажем не припиняють дію уже укладених договорів оренди, емфітевзису, як і не є підставою для внесення змін до них.

З огляду на зазначене, перед придбанням активу слід уважно перевірити діючі договори щодо користування земельними ділянками, земельними частками (паями) та оцінити подальші перспективи реалізації активу, що набувається.

Додаткові умови до
договорів купівлі-продажу

До угод з відчуження земельних ділянок будуть встановлені наступні додаткові вимоги:

- Всі оплати повинні проводитись в безготівковій формі;
- Набувач активу має пройти фінансовий моніторинг та підтвердити джерело набуття коштів;

- Ціна продажу земельних ділянок сільськогосподарського призначення, виділених в натурі із земельних часток (паїв) не може бути меншою за їх нормативну грошову оцінку.

Слід окремо нагадати, що для цілей оподаткування перед укладенням договору купівлі-продажу земельної ділянки між фізичними особами слід також провести її експертну грошову оцінку. Для юридичних осіб така вимога не є обов'язковою.

Які інші дії слід вжити,
готуючись до набуття
активу

Безумовно, тривала історія земельної реформи зумовила чималі порушення в ході правовідносин, що склались з моменту первинного набуття права власності на земельну ділянку, земельну частку (пай) до сьогодні, в тому числі порушення умов діючого мораторію, укладення угод, що обмежують право користування земельною ділянкою, невідповідність фактичних меж земельної ділянки межам, закріпленим у документації із землеустрою тощо.

Тому, перед набуттям прав на земельні ділянки ми рекомендуємо в будь-якому разі проводити їх правову та технічну перевірку ("due diligences"). Також нагадуємо про необхідність отримання агрохімічного паспорту, в т.ч. для перевірки складу та якості ґрунтів.

Залучення кредитування
під заставу земельної
ділянки

Закон на перших етапах створює сприятливі умови для агробізнесу щодо залучення кредитних коштів, з огляду на відсутність заборони банкам звертати стягнення на такий актив. Крім того, до такого звернення не застосовуються умови консолідації (обмеження у площі). Однак, поряд з цим Законом встановлено вимогу про відчуження банками земельних ділянок впродовж наступних 2-х років, що значно знижує привабливість такого майна під заставу, враховуючи обмежене коло суб'єктів, які зможуть його набути, принаймні, впродовж наступних трьох років.

Відповідальність за
порушення умов обігу

Закон передбачає досить жорсткі заходи до порушників умов обігу земель сільськогосподарського призначення у вигляді конфіскації землі чи визнання угод недійсними.

Конфіскація земельних ділянок (надмірно набутої їх площі) буде проводитись на підставі рішення суду за позовами Держгеокадастру. Власник земельної ділянки, що допустив порушення, матиме право на отримання компенсації вартості земельної ділянки, визначеної за результатами земельних торгів (за вираженням витрат на їх проведення).

Перегляд Закону
на відповідність
Конституційним Судом
України

Не зважаючи на досить "врізаний" формат змін, який запроваджує Закон, наразі продовжуються дискусії щодо законності змін, що запроваджуються. Зокрема, основні дискусії "точаться" щодо відповідності положенням Конституції України положень Закону, що дозволяють набуття права власності на землі сільськогосподарського призначення іншими суб'єктами, окрім громадянами України.

Наразі відповідні подання народних депутатів щодо перевірки відповідності положень Закону Конституції України знаходяться на розгляді Конституційного Суду України, та достаточна крапка в цьому питанні ще не поставлена.

Отже, прийняття Закону безумовно є першим кроком у реформуванні ринку с/г землі. Визначена поетапність запуску обігу ринку землі дає всім його учасникам додатковий час для належної підготовки до нього. Поряд з цим, оренда землі не змінює свого статусу в разі зміни власника землі, тому прогнозовано залишиться пріоритетним інструментом на аграрному ринку.

Тимур Бондарев,
керуючий партнер Arzinger,
керівник практики нерухомості та
будівництва, адвокат
Тетяна Сторожук,
старший юрист практики нерухомості та
будівництва Arzinger, адвокат
За інформацією
<https://biz.ligakon.net>

ЯК ЗБЕРЕГТИ СВОЮ ЗЕМЛЮ ПІСЛЯ ЗАПУСКУ
РИНКУ ЗЕМЛІ: ПОРАДИ МІНЮСТУ

Вже з 1 липня набирає чинності Закон, яким передбачено запуск обігу землі сільськогосподарського призначення в Україні. Втім, до цього має бути готова не лише держава, а й власники земельних ділянок. Особливо напередодні запуску ринку землі рекомендовано **дотримуватись двох правил:**

1. Подбайте про присвоєння земельній ділянці кадастрового номеру. Це є так званий аграрний паспорт для землі і без такого кадастрового номера здійснити жодної юридичної операції із землею буде неможливо.

2. Подбайте, щоб речові права на земельну ділянку, тобто оренда або власність, були обов'язково **внесені до відомостей Державного реєстру речових**

прав на нерухоме майно.

У більшості людей право на землю знаходиться лише на паперових носіях. А це - відкритий шлях для шахраїв, які можуть підробити документи й звернутися, наприклад, до нотаріуса з підробленим документом. Крім того, коли немає відцифрованих даних у реєстрі, ніхто не знає, хто власник, окрім того органу, який видавав документ, в архіві якого знаходиться другий примірник документа.

Про відцифровку можна подбати і до **1 липня, і після цієї дати**. Тож, рекомендовано підняти ваші документи, звернутися до нотаріуса або до державного реєстратора і подбайте про внесення даних до реєстру. Ваш документ буде відсканований у державний реєстр і в кольоровій

копії буде там знаходитися.

На жаль, існує таке явище як «рейдерство». Воно не визначене законодавством, проте трапляється в реальному житті.

Може бути два види рейдерства:

1. **«Реєстраційне рейдерство»**, коли державним реєстратором здійснена незаконна реєстраційна дія. Тоді людині треба звертатись зі скаргою на дії державних реєстраторів до Міністерства юстиції, до Офісу протидії рейдерству.

2. **На підставі підробки документів**. В цьому випадку варто звертатися до Національної поліції. Це шахрайство, це вже кримінальна справа, яка має бути

розслідувана. Наразі Міністерство юстиції не має повноважень реагувати на такі порушення.

Дещо складніша ситуація у реєстрі нерухомості, оскільки об'єктів нерухомості більше, ніж бізнесу. І наразі є проблема із накопиченням карантинних скарг.

Підrobка документів трапляється лише тоді, коли громадяни не подбали про оцифровку прав. Тому насправді дуже просто самому себе захистити для того, щоб потім не звертатися ні до Офісу протидії рейдерству, ні до Національної поліції. Дотримання правил майнової гігієни - це, дійсно, внесок кожного українця в майбутнє власності в Україні.

За матеріалами
Міністерства юстиції.

Газета "Вісник Фермер України"
реєстраційне свідоцтво:
КВ 5260 від 03.07.2001 року.
Видається з 1999 року
Передплатний індекс - 21591
Засновники:
АФЗУ, Укрдержфонд та
ТОВ "Експо-центр Господар"
Видаєць -
ТОВ "ГОСПОДАР ЕЦ"

Директор Михайло Данкевич
Сайт: www.farmer-ukr.com
Верстка ФОП Рожнецька І. М.
Журналіст Володимир Ярошенко
Адреса редакції:
м. Київ, вул. Іоанна Павла II,
буд. 21, оф.415
ТОВ "ГОСПОДАР ЕЦ"
Телефон редакції:
(044) 501 - 78-23

Головний редактор ВФУ
Михайло Данкевич
(050)-391-94-72
E-mail: farmexpro@ukr.net
Відділ реклами та
розповсюдження газети:
(044) 501-78-23, (050)-391-94-72
(067)-348-10-35
E-mail: reklamavfu@gmail.com
farmexporekl@ukr.net

Редакційна рада:
Президент ССОКУ
Іван Томич
Генеральний директор ССОКУ
Василь Кононенко
Керівник інформаційно-консультативного центру АФЗУ
Олег Кирицький
Юрист АФЗУ
Василь Горбачов

Друк: ТОВ "Мега-Поліграф"
04073, м. Київ, вул. Марка вовчка,
12/14
Тел. 044-451-86-70
Підписано до друку - 24.06.2021
Віддруковано - 25.06.2021
Віповідальність за зміст рекламних оголошень несе рекламодавець.
Наклад - 8 000 примірників.
Замовлення №

СТІЙКІСТЬ ФЕРМЕРІВ: НІМЕЦЬКИЙ ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ

Нещодавно - 1 червня 2021 року - German Sparkassenstiftung for International Cooperation (DSIK) підписав партнерську угоду з Національною асоціацією сільськогосподарських дорадчих служб України (НАСДСУ). Про зміст такого партнерства Василь Галас веде розмову з керівником Представництва німецької неурядової організації «Дойче Шпаркассенистіфунг фюр інтернаціонале Коопераціон е.В.» в Україні паном Маттіасом Пфаффом.

В. Галас. Пане Маттіас, про що угода Вашої організації з НАСДСУ?

М. Пфафф. Якщо на загал, то про об'єднання зусиль для реалізації проекту «Стійкість малих фермерів і сільського бізнесу в Україні».

Після успішної реалізації проекту «Відповідальне фінансування» в Україні у 2016 - 2021 роках компанія DSİK на замовлення Федерального міністерства економічного співробітництва та розвитку Німеччини розпочала новий проект в Україні, основним завданням якого є підвищення стійкості та можливостей адаптації сільських малих та мікро підприємств (ММП) до нових реалій.

Планується, що новий проект допоможе зробити дрібних фермерів та інших сільських ММП більш стійкими до зовнішніх викликів, таких як зміна клімату або пандемія Covid-19, проводячи для них тренінги з розвитку підприємницьких навичок, надаючи найсучасніші інструменти управління бізнесом та комплексний консультативний підхід для вдосконаленого управління ризиками. І ми плануємо це робити разом з НАСДСУ.

В. Галас. Пане Маттіасе, з чого почнеться робота проекту? Які його перші результати можна очікувати вже найближчим часом?

М. Пфафф. Першим результатом ро-

боти в рамках нового проекту в Україні стане дослідження впливу кліматичних змін на сільськогосподарські ланцюги формування вартості. Його результати ми – разом з НАСДСУ - плануємо презентувати українським фермерам, дорадникам, науковцям вже 7 липня 2021 року. Вважаємо, що кліматичні зміни матимуть серйозний вплив на малих фермерів.

На цьому заході ми хочемо також представити концепцію управління ризиками у діяльності малих фермерів, що пов'язані з новими викликами.

Очікуваний результат від такого заходу - чітке розуміння та структурований план для успішної адаптації та застосування концепції управління ризиками в українських реаліях.

DSİK - у співпраці з НАСДСУ та іншими потенційними українськими партнерами – намагатиметься забезпечити доступність німецького досвіду управління ризиками як частини сільськогосподарського дорадництва для широкого кола сільських ММП, зокрема дрібних фермерів.

В. Галас. Цей проект стосується тільки України?

М. Пфафф. Так. Але він є частиною більшого проекту "Сприяння фінансуванню сільських територій для сталого розвитку мікро- та малого бізнесу на Південному Кавказі та в Україні" (<http://www.sparkassenstiftung-caucasus.org>), який стартував 1 березня 2021 року. Виходячи з назви, діяльність в рамках проекту буде проводитися не лише в Україні, а й в Азербайджані, Вірменії та Грузії.

В. Галас. Як розвиватиметься проект?

М. Пфафф. Маємо декілька етапів проекту.

Після пілотної фази, що триватиме до кінця 2022 р., буде оцінено успіх та потенційний вплив на започатковані проєк-

тні заходи.

Далі, у разі перспективних результатів, може бути затверджена фаза впровадження. Щоб це відбулося, ми - разом з НАСДСУ - докладемо максимум зусиль.

В. Галас. Хотілося б дізнатися трохи більше про організацію, представником якої Ви є, бо вона ще не надто відома фермерському загалу.

М. Пфафф. DSİK є частиною добре відомої German Sparkassen-Finanzgruppe (Німецької фінансової групи Sparkassen). Хто зацікавиться, може отримати більше інформації на сайті організації (<https://www.dsgv.de/en.html>). DSİK - некомерційна організація. Вона створювалася для обміну більш ніж 200-річним досвідом німецької компанії Sparkassen - ощадних кас, які відомі українцям - в фінансовому секторі в рамках проєктів розвитку в усьому світі.

DSİK має великий досвід у реалізації проєктів з наступних шести основних тем:

- фінансування ММСБ;
- розбудова потенціалу у фінансовому секторі;
- розбудова інституцій у фінансовому секторі;
- фінансова грамотність;
- зелене фінансування;
- сільське фінансування.

В. Галас. Чому Ви обрали партнером проекту НАСДСУ, дорадчі служби?

М. Пфафф. Тут все просто. Farm Advisory Service, тобто, сільськогосподарське дорадництво у країнах ЄС зорієнтоване на підтримку невеликих фермерських господарств сільських підприємців. Дорадчі служби України, наскільки мені відомо, теж орієнтуються на цю категорію сільського підприємництва. Тому ми й уклали угоду про партнерство. І сподіваємося, воно буде успішним.

МІЙ ШЛЯХ ДО ДОРАДНИЦТВА

Моя історія сільськогосподарського дорадника розпочалася в 2013 році. зі вступу на природничий факультет місцевого вузу. Здобутий диплом бакалавра лісового і садово-паркового господарства окрім знань показав, наскільки сильний розрив існує між сучасними технологіями і підходом до сільського господарства. Застарілі методи, неактуальна інформація, безліч теорії та мінімум практики – мої супутники під час першого студентства.

Отримані знання прагнули реалізації. У 2017 році створимо родиною наше сімейне фермерське господарство. Вирощені полуниця, петрушка, кріп, морква, буряк, квасоля, картопля і огірки мали стати основою бізнесу, а

стали продуктами для сім'ї.

А ще з'явилося розуміння того, що наш сільськогосподарський проєкт – наша сімейна ферма потребує нових знань, нових підходів. Дещо інших, ніж ті, що є у моєї голові як результат попереднього навчання.

У 2018 році я вступаю до магістратури філософського факультету за напрямом психологія, де згодом точно отримую підтвердження, що проблема прибутковості роботи на землі не в руках, а в голові. 50 років тому відсутність механізації і діджиталізації робили сільське господарство зрозумілим майже для всіх: «працюєш – маєш, не працюєш – не маєш». Зараз діють зовсім інші правила, що не завжди

підвладні пересічному фермеру. Тому треба змінюватися. Постійно вчитися і змінюватися.

Разом зі кваліфікацією «Психолог. Викладач» я отримала свою велику любов до викладацької діяльності. Саме тому я уже 2 роки є тренером з розвитку інтелекту в міжнародній академії Smartum в Україні. Я набираюся досвіду і вмінь, адже свою реалізацію як мами і жінки я хочу поєднати з проєктами розвитку дітей та молоді сільських місцевостей.

У 2019 році я проходила навчання у Львівському аграрному державному університеті та отримала кваліфікаційне свідоцтво сільськогосподарського дорадника.

Моє дорадництво почалося з недовіри селян, відсутності розуміння як запустити цю систему комплексно та як практично передати фермеру отриманий за 6 років багаж знань.

У 2020 році мною створена сторінка «Дорадниця» у Facebook (FB) «для обміну досвідом між дрібними фермерами з метою збільшення прибутковості». Пам'ятаю, як просила знайомих підписатися на сторінку щоб отримати 30 перших вподобань, щоб вона стала видимою FB. А зараз - це самостійний проєкт: сторінка «Дорадниця» має більше 1500 підписників і довіру, адже це число відвідувачів стабільно зростає. Зараз «Дорадниця» у Facebook - це мій бренд як дорадника й інформаційний портал для фермерів і землевласників ([@doradnytsya](https://www.facebook.com/doradnytsya))

Проте інтерактивного обміну досвідом між фермерами ще мало. Тому у 2020 році мною у Facebook створена група «Дорадчі послуги», яка виконує місію обміну досвідом: кожен учас-

ник групи, і я також, може запостити власну важливу та актуальну інформацію. Зараз в групі близько 800 учасників (<https://www.facebook.com/groups/doradchipslugy>). Запрошую до спільноти однодумців, прихильників ідеології дорадництва.

Я, як проєктний менеджер для фермера, бачу цінність в комплексному втіленні фермерства: від ідеї фермерського господарства до отримання прибутку від продажу фермерського продукту. Тому у результаті роботи з фермерами ми розробили базові шаблонні дорадчі продукти: бізнес-план, технологічна карта, алгоритм отримання документа.

Для початку бізнесу потрібні не тільки гроші, а й вміння гроші рахувати. Саме технологічна карта це основний розрахунок технологічної документації, в якому плануються технологія виробництва, обсяги робіт, засоби виробництва і робоча сила, необхідна для їхнього виконання, а також розмір матеріальних витрат. З 1 червня 2021 року в тестовому режимі працює програма «Агроасистент» – автоматизований розрахунок технологічної карти (<http://agroasistant.tilda.ws/>).

Ще один мій продукт – консультування про можливість державної підтримки (<http://doradnytsya.tilda.ws/page18364156.html>). З дорадником її отримання суттєво полегшується.

Замовити послуги можна онлайн на інформаційному лендінгу «Дорадчі послуги» (<http://doradnytsya.tilda.ws/page18384017.html>). Це дещо нове для традиційного фермера, але маємо швидко вчитися. Постійно вчитися і змінюватися. І фермерам і дорадникам. І це краще робити разом.

Катерина Зомчак,
дорадниця

ДІАЛОГ НА МІНІСТЕРСЬКОМУ МАЙДАНЧИКУ

Як розповів Віктор Григорович нашому кореспонденту, вони разом із першим віце-президентом АФЗУ Віктором Василювичем Шереметою 23 червня зустрілися з Міністром АПК Романом Лещенком та його заступником Тарасом Висоцьким. Ходили до міністерства не з поклонами, а з пропозиціями разом налагоджувати фермерське життя в умовах так званого ринку землі та різного роду надуманих чиновниками викликів.

Як зазначив В. Гончаренко, приємно було, що зустріч розпочалася рівно о 15-й, як і домовлялися, а тривала доти, доки сторони обговорили всі заплановані питання. А було таких чимало, причому важливих не тільки для фермерів, а й для держави.

Головним процесом, навколо котрого, ще не розпочатого, вже відчувається неабияке занепокоєння, залишається так званий ринок землі. Адже зараз навіть офіційна статистика ООН визнає, що понад 1 мільярд людей сьогодні голодують або принаймні систематично недоїдають. Чи не опинимся й ми серед цих вічних жебраків? Звичайно, 37 чи навіть 40 мільйонів українців «розчиняться» в статистичному мільярді населення планети, але де закінчується статистика і настає людське горе? Тому сторони без жодних суперечок погодилися, що земельні питання в Україні повинні вирішуватися виключно з метою покращення добробуту українців, а не якихось інших претендентів на нашу землю.

Представники АФЗУ підняли питання стосовно земель постійного користування, колись виділених державою своїм громадянам для створення фермерських господарств. Міністерство пропонує модель, згідно з якою держава надасть тим фермерам, які обробляють згадані землі, можливість викупити їх на пільгових умовах: внести на визначений державний рахунок завдаток 10% від суми кадастрової оцінки землі, з 1 липня підписати вже розроблений і переданий у всі ОТГ типовий договір і отримати землю в розстрочку до 10 років і з гарантією, що ніхто й ніколи не зможе цю землю пускати далі в обіг. Президент АФЗУ вважає, що такі умови фермерам підходять, а початкова сума – підйомна.

Окремо обговорили питання про землі історико-культурного призначення. Наразі їх в Україні багато, причому не всі обраховані, і далеко не всі в належному стані. Здебільшого такі ділянки не обробляються, відтак перетворюються в розсадники карантинних бур'янів. Якщо уряд не знайде справжніх господарів цих земель, єдиним виходом може бути їх відчуження на користь держави. А вже вона нехай надасть ОТГ відповідні повноваження, щоб надалі земля охоронялася, оброблялася і приносила прибуток фермерам і державі.

При обговоренні Концепції реалізації державної політики у сфері розвитку сільського господарства та сільського розвитку України до 2030 року сторони наголосили на безсумнівній важливості цього документа

і домовилися разом втілювати в життя його постулати. Взагалі, на думку В. Гончаренка, розмова вийшла вдалою, бо співрозмовники прагнули відвертості й шукали можливості для конструктивного діалогу.

Багатох фермерів непокоїть перспектива впровадження закону (поки що це проект) № 3743, стосовно вагового контролю врожаю «від поля до току». Якщо це заради запобігання перевантаження зерновозів, як у законі 3742, тут фермери завжди підтримають, бо нам наші дороги потрібні справними. Якщо ж кожному дрібному фермеру доведеться оснащувати своє господарство спеціальними дорогими вагами, то така ініціатива досить сумнівна. Уявіть собі картину: в розпал живих фермер вивозить із поля кілька машин збіжжя, і на кожну транспортну одиницю мусить виписати товаро-транспортну накладну, вказавши в ній масу зерна з похибкою не більше 5%. У фермера немає можливості зважити зерно на полі, тому він їде до хлібоприймального підприємства, а вже там йому зважать і він заповнює документи. Всі ці маршрути ляжуть на собівартість врожаю, а зрештою й на вартість українського хліба.

Довелося співрозмовникам ще раз зачепити дратівливу тему – про ліцензування зберігання паливно-мастильних матеріалів у кожному фермерському господарстві. Тим, у кого немає ліцензії, загрожує штраф до 500 тисяч гривень. Така сума і для великого сільгоспвиробника не подарунок, а дрібного фермера просто знищить. Ми запросили Мі-

ністерство до співпраці з метою цей порядок переглянути, звільнивши від необхідності мати сертифіковані АЗС дрібних і середніх фермерів. А далі нехай компетентні служби розбираються – кому було вигідно цю дурницю запроваджувати.

Пропозицію АФЗУ щодо співпраці з Укрдержфондом підтримки фермерських господарств міністр підтримав, надалі основні програми підтримки фермерів повинні йти через Фонд. За його запевненнями, Міністерство готове йти назустріч фермерським господарствам, насамперед новоствореним. Фермерам-початківцям із молоді, віком до 35 років, буде передбачатися державна допомога, а також новоствореним фермерським господарствам до 3-х років з часу заснування. Особливої уваги потребує тваринництво, тому пріоритети будуть визначатися з урахуванням першочергової допомоги саме таким господарствам, ними можуть стати сімейні ферми.

Міністр та його заступник висловили побажання, щоб фермери долучилися до грантових програм підтримки. Це справа нова, тож до неї міністр запропонував підключити дорадчі служби, профільні ЗМІ, зацікавлені господарства.

Висновок: Діалог із міністерством можливий, взаєморозуміння є, працювати можна й потрібно.

Записав Володимир Ярошенко